
Rada ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na podporu štúdia študentov so špecifickými potrebami vydáva

METODICKÉ USMERNENIE MŠVVaŠ SR PRE VYTVÁRANIE PODMIENOK NA PODPORU ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

OBSAH

1 POJMY A SKRATKY

1.1 Definície a vymedzenie pojmov .

2 PREDMET A VÝCHODISKÁ METODICKÉHO USMERNENIA

2.1 Štúdium študentov so špecifickými potrebami na vysokej škole

2.2 Účel metodického usmernenia

3 CHARAKTERISTIKA ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

3.1 Študent so špecifickými potrebami ŠP

4 USMERNENIE ČINNOSTI KOORDINÁTORA VYSOKEJ ŠKOLY PRE ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

4.1 Pôsobnosť koordinátora pre študentov so špecifickými potrebami

4.2 Získanie štatútu študenta so špecifickými potrebami

4.3 Pred podaním prihlášky na štúdium

4.4 V čase pred prijímacími skúškami a počas nich

4.5 Po prijatí na štúdium a opakovane pri zápise do ďalšieho ročníka

4.6 Štúdium

4.7 Ubytovanie a stravovanie študentov so ŠP.

5 ODPORÚČANIA K PRÍPRAVE DOKUMENTU VYSOKEJ ŠKOLY, KTORÝ UPRAVUJE VYTVÁRANIE PODMIENOK PRE ŠTÚDIUM ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

5.1 Účel dokumentu

5.2 Inštitucionálny dokument .

5.3 Obsah dokumentu - odporúčania

6 PRÁVA A ZODPOVEDNOSŤ VŠ A ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

6.1 Práva a zodpovednosť VŠ

6.2 Práva a zodpovednosť študentov so špecifickými potrebami

1 POJMY A SKRATKY

1.1 Definície a vymedzenie pojmov Študent (uchádzač o štúdium) so špecifickými potrebami je študent/uchádzač vysokej školy (VŠ) so zdravotným znevýhodnením. Študent so zdravotným znevýhodnením je osoba so zdravotným postihnutím telesným, sluchovým, zrakovým, chronickým ochorením, zdravotným oslabením, psychickým ochorením, s poruchami učenia autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami. Štatút študenta (uchádzača o štúdium) so špecifickými potrebami môže získať na základe dobrovoľného prejavu záujmu každý študent, ktorý napĺňa charakteristiku študenta so ŠP v zmysle vysokoškolského zákona a ktorý absolvuje na svojej VŠ vyhodnotenie jeho špecifických potrieb, na základe ktorého sú mu priznané primerané úpravy a rozsah poskytovania podpory počas štúdia, resp. na prijímacej skúške. Koordinátor VŠ pre študentov so špecifickými potrebami rieši úlohy súvisiace s podporou študentov so špecifickými potrebami v priamom styku so študentmi, zabezpečuje vzťahy medzi študentom a relevantnými pracoviskami danej fakulty a vysokej školy.

Fakultný koordinátor VŠ pôsobí v rámci príslušnej fakulty a spolupracuje s celoškolským koordinátorom alebo podporným centrom VŠ.

Celoškolský koordinátor VŠ je koordinátorom celej VŠ, v prípade existencie podporného centra je ním obvykle vedúci centra. Podporné centrum VŠ pre študentov so špecifickými potrebami – rieši úlohy súvisiace s podporou študentov so špecifickými potrebami v rámci celej VŠ, zabezpečuje vyhodnotenie ich špecifických potrieb pri získavaní štatútu študenta so ŠP, priznanie primeraných úprav a stanovenie rozsahu poskytovania podpory počas štúdia, technické poradenstvo pre výber podporných technológií a iné. V prípade potreby zabezpečuje komunikáciu medzi študentom a relevantnými pracoviskami fakulty a školy. Podporné technológie a podporné služby – predstavujú konkrétne nástroje podpory študentov so špecifickými potrebami. Sú to technológie, resp. služby, ktoré umožňujú sprístupniť informácie a komunikáciu študentom so špecifickými potrebami. V odbornej verejnosti sú označované aj ako asistenčné technológie, resp. kompenzačné technológie. Môžu to byť vhodné mainstreamové riešenia, ale aj technológie, výrobky, či služby určené špeciálne pre osoby so zdravotným postihnutím, či inými špecifickými potrebami.

2 PREDMET A VÝCHODISKÁ METODICKÉHO USMERNENIA

2.1 Štúdium študentov so špecifickými potrebami na vysokej škole

2.1.1. Podľa zákona o vysokých školách má každý právo študovať na vysokej škole zvolený študijný program, ak splní základné podmienky prijatia na štúdium a ďalšie podmienky určené vysokou školou. Vysoká škola (VŠ) vytvára všeobecne prístupné akademické prostredie a zodpovedajúce podmienky štúdia pre študentov so špecifickými potrebami bez znižovania požiadaviek na ich študijný výkon. 2.1.2. Pri určovaní týchto podmienok sa zaručujú rovnaké práva pre všetkých uchádzačov o štúdium a v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia z dôvodu veku, pohlavia, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, rasy, farby pleti, zdravotného postihnutia, jazyka, politického alebo iného

zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, náboženského vyznania alebo viery, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

2.1.3. Podľa § 100 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov pôsobia na vysokých školách SR koordinátori, resp. podporné centrá – špeciálne pedagogické pracoviská na podporu štúdia študentov so špecifickými potrebami (študent so ŠP).

2.1.4. V zmysle vyššie uvedeného zákona plnia úlohu metodických, znalostných a koordinačných centier pre všetky VŠ v SR dve podporné centrá - špeciálne pedagogické pracoviská na podporu štúdia študentov so ŠP, ktoré sú zriadené na:

- a) Univerzite Komenského v Bratislave
- b) Technickej univerzite v Košiciach.

2.1.5. Podporné centrum pre študentov so ŠP, resp. koordinátor vysokej školy pre študentov so ŠP sú subjektmi s celoškolskou pôsobnosťou, ktoré sú riadené prorektorom pre vzdelávanie. Na jednotlivých fakultách VŠ pôsobia fakultní koordinátori pre študentov so špecifickými potrebami.

2.1.6. Poslaním podporných centier a koordinátorov VŠ pre študentov so ŠP je organizačná, koordinačná, informačná a manažérska činnosť zameraná na vytváranie prístupného akademického prostredia, objektívne vyhodnocovanie špecifických potrieb študentov a vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre študentov so ŠP bez znižovania požiadaviek na ich študijný výkon.

2.1.7. Postavenie podporného centra/koordinátorov, ich poslanie, oblasti činnosti, riadiacu a organizačnú štruktúru, vzťahy k ostatným organizačným zložkám VŠ, ako aj tretím osobám upravuje organizačný poriadok VŠ, resp. podporného centra VŠ, ak je zriadené.

2.1.8. Zákon o VŠ vo vzťahu k vytváraniu všeobecne prístupného akademického prostredia najmä

- a) zaručuje uchádzačom so špecifickými potrebami, na základe ich žiadosti, priznanie inej ako obvyklej formy prijímacej skúšky a spôsobu jej vykonania s prihliadnutím na ich špecifické potreby (§ 57 ods. 4),
- b) definuje povinnosť VŠ evidovať informáciu o špecifických potrebách študenta v (centrálnej) registri študentov (§ 73 ods. 4 písm. p),
- c) umožňuje študentom so špecifickými potrebami v odôvodnených prípadoch poberať sociálne štipendium aj po prekročení štandardnej dĺžky štúdia (ak je toto prekročenie spôsobené jeho zdravotným postihnutím) (§ 96 ods. 3),
- d) taxatívne vymenúva skupiny študentov, ktorí sú považovaní za študentov so špecifickými potrebami (§ 100 ods. 2); charakteristiky daných skupín študentov sú popísané v ďalšej časti dokumentu,
- e) stanovuje požadovanú dokumentáciu na účely vyhodnocovania špecifických potrieb študenta a rozsahu podporných služieb (§ 100 ods. 3); proces rozhodovania o priznaní štatútu študenta so špecifickými potrebami je predmetom úpravy tohto usmernenia v bode 3.2.,
- f) upravuje pôsobenie špeciálnych pedagogických pracovísk na podporu štúdia študentov so špecifickými potrebami, s osobitným postavením pracovísk na Univerzite Komenského v Bratislave a Technickej univerzite v Košiciach (§ 100 ods. 8),

g) uvádza hlavné kompetencie koordinátora VŠ pre študentov so špecifickými potrebami (§ 100 ods. 9); činnosť koordinátora podľa etáp – od podávania prihlášky po zabezpečovanie skúšok v rámci štúdia je predmetom úpravy tohto metodického usmernenia v časti 3.

2.1.9. Zákon o VŠ ďalej stanovuje, že na finančné zabezpečenie zodpovedajúcich podmienok štúdia študentov so špecifickými potrebami vzhľadom na ich špecifické potreby možno použiť fond na podporu štúdia študentov so špecifickými potrebami (§ 16a ods. 1 písm. d a ods. 7). Z prostriedkov tohto fondu je tiež zabezpečovaná činnosť koordinátora (§ 100 ods. 7).

2.1.10. Ďalšie možné zdroje financovania na vytváranie všeobecne prístupného akademického prostredia pre študentov so špecifickými potrebami sú účelové dotácie MŠVVaŠ SR, ako aj projekty a granty z domácich a medzinárodných zdrojov.

2.1.11. Súčasná metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám určuje výšku celkovej dotácie príslušnej VŠ na základe jednotkovej dotácie pre jednotlivé špecifiká podľa jednotlivých zdravotných vymedzení študentov so ŠP a podľa počtu študentov so ŠP registrovaných v centrálnom registri študentov k 31. 10. príslušného roka. Skupiny a jednotkové dotácie pre špecifické potreby <https://www.minedu.sk/data/att/10876.pdf>.

2.1.12. Vyhláška MŠVVŠ SR č. 458/2012 Z. z. o minimálnych nárokoch študenta so špecifickými potrebami definuje najmä minimálne nároky na podporné služby študentov so špecifickými potrebami z hľadiska priestorových a materiálnych nárokov a z hľadiska nárokov súvisiacich so štúdiom. Minimálne nároky stanovuje podľa skupín študentov so špecifickými potrebami, uvedených v § 100 ods. 2 zákona o VŠ

2.1.13. K ďalším relevantným právnym predpisom patrí Zákon č. 18/2018 z.z o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

2.2 Účel metodického usmernenia

2.2.1. Metodické usmernenie upravuje v nadväznosti na Zákon o VŠ a Vyhlášku č. 458/2012 Z. z. o minimálnych nárokoch štúdia študenta so špecifickými potrebami (ďalej len Vyhlášku):

a) vymedzenie charakteristiky študentov so špecifickými potrebami podľa druhu zdravotného znevýhodnenia

b) usmernenie a odporúčania pre činnosť koordinátorov VŠ pre študentov so špecifickými potrebami,

c) odporúčania k príprave inštitucionálnych dokumentov VŠ (smernica pre vytváranie všeobecne prístupného akademického prostredia a podporu študentov so špecifickými potrebami, relevantné vnútorné dokumenty, ochrana osobných údajov a pod.) upravujúcich vytváranie podmienok pre štúdiu študentov so špecifickými potrebami.

3 CHARAKTERISTIKA ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

3.1 Študent so špecifickými potrebami Za študenta so špecifickými potrebami (ďalej študent so ŠP) sa podľa § 100 ods. 2 Zákona o VŠ považuje:

a) študent so zmyslovým, telesným a viacnásobným postihnutím

b) študent s chronickým ochorením,

c) študent so zdravotným oslabením, d) študent s psychickým ochorením,

e) študent s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,

f) študent s poruchami učenia. Do skupiny osôb so špecifickými potrebami patria uchádzači o štúdium a študenti so zdravotným znevýhodnením. Študentom so zdravotným znevýhodnením je študent:

- so zdravotným postihnutím (postihnutie zrakové, sluchové, telesné, s narušenou komunikačnou schopnosťou; s poruchami učenia, autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím), ktoré v interakcii s rôznymi prekážkami sociálneho prostredia bráni rovnocennému zapojeniu študenta do procesu vzdelávania a dosahovaniu požadovaných výsledkov v porovnaní so študentom bez zdravotného postihnutia;
- s chronickým ochorením, psychickým ochorením a zdravotným oslabením krátkodobého, dlhodobého alebo trvalého charakteru, z dôvodu ktorých potrebuje primerané úpravy a podporu pri vzdelávaní. Uchádzači a študenti so špecifickými potrebami sú v dôsledku svojho zdravotného znevýhodnenia v kombinácii so sociálnymi faktormi, ktoré z toho vyplývajú, znevýhodnení v prístupe k vysokoškolskému vzdelaniu. Pre prekonanie uvedeného znevýhodnenia sú odkázaní na primerané úpravy a podporné služby bez znižovania nárokov na ich študijné výsledky.

3.2 Charakteristika skupín študentov so ŠP Za účelom rozhodovania o priznaní štatútu študenta so špecifickými potrebami podľa príslušnosti k niektorej zo skupín uvedenej v § 100 ods. 2 Zákona o VŠ sú jednotlivé kategórie charakterizované nasledovne:

3.2.1. Študent so zmyslovým, telesným a viacnásobným postihnutím. Za študenta so zmyslovým, telesným a viacnásobným postihnutím sa považuje študent s postihnutím zraku (nevidiaci a slabozraký), sluchu (nepočujúci a nedoslýchavý), s telesným postihnutím (s postihnutím dolných končatín a s postihnutím horných končatín, jemnej motoriky) a študent s viacnásobným postihnutím.

a) Nevidiaci študent nedokáže pri štúdiu využívať zrak, pracuje s alternatívnymi formátmi študijných materiálov (v prístupnej elektronickej forme, v zvukovej forme, v bodovom písme, reliéfnej forme a pod.) a pri práci so študijnou literatúrou využíva podporné/asistenčné technológie pre nevidiacich (čítač obrazovky, hlasovú syntézu, braillovsý riadok, rozpoznávací program, tlačiarne s reliéfnym výstupom, a pod.).

b) Slabozraký študent dokáže používať zrak v obmedzenej miere, pri štúdiu pracuje so štandardnými formátmi študijných materiálov, ktoré si môžu vyžadovať modifikáciu (napr. zväčšenie písma učebného textu, úprava kontrastu písma a pozadia, a pod.), a pri štúdiu využíva kompenzačné pomôcky (napr. lupy) a podporné/asistenčné technológie (napr. zväčšovací program).

c) Nepočujúci študent a študent so zvyškami sluchu pri komunikácii a získavaní informácií používa rozličné komunikačné formy. Primárnou môže byť posunkový jazyk, sekundárnou je hovorený jazyk, resp. primárnou formou je hovorený jazyk za použitia ďalších

IMPLEMENTÁCIA PODPORY ŠTUDENTOV A UCHÁDZAČOV O ŠTÚDIUM SO ŠPECIFICKÝMI POTREBAMI

POSTAVENIE, POSLANIE A CIELE POPORORNÉHO CENTRA ŠTUDENTOV SO ŠP – VŠD (PCŠŠP)

PCŠŠP poskytuje študentom so špecifickými potrebami v edukačnom procese komplexné odborné, poradenské, technické služby a podieľa sa na zabezpečovaní podporných služieb.

Medzi základné služby, ktoré poskytuje PCŠŠP patrí najmä:

- a) spolupráca s osobným asistentom študenta v oblasti mobility a komunikácie
- b) adaptácia študijných materiálov (skenovanie, prevod textu na audiovizuálne nosiče, kopírovanie dokumentov, zväčšovanie textu a pod.),
- c) zapožičiavanie publikácií z knižničného fondu VŠD a fakúlt na predĺžený čas,
- d) prednostné ubytovanie študentov so špecifickými potrebami na ich požiadanie vo vhodnej lokalite,
- e) zabezpečenie bezbariérového prístupu k stravovaniu, zabezpečenie vyhradených parkovacích miest
- g) konzultačné a špecializované poradenské služby, h) metodická a materiálno-technická pomoc v edukačnom procese
- i) koordinácia vzdelávacej činnosti pre pedagogických a nepedagogických pracovníkov VŠD aj v oblasti komunikácie so študentmi so špecifickými potrebami.
- j) poskytovanie poradenstva o možnostiach získania finančnej podpory pre študentov so špecifickými potrebami (fondy alebo grantové programy napr. (štípéndium pre znevýhodnených študentov vysokých škôl, nadácie, občianske združenia, právnické osoby, sponzoring a pod.). PCŠŠP má vypracované základné charakteristiky skupín študentov so špecifickými vzdelávacími potrebami (podľa druhu postihnutia alebo poruchy) a postupy pri dokladovaní a vyhodnocovaní ich špecifických potrieb a priznávaní primeraných úprav a podporných služieb

VŠD má vypracovanú metodickú príručku Šebestová, P. a H. Mareková. **Praktikum inkluzívnej pedagogiky na VŠD**, ktorá obsahuje všeobecné zásady edukácie pre pedagógov na príslušných katedrách, ktoré navštevujú študenti so špecifickými potrebami.

Ďalšie vzdelávanie vysokoškolských pedagógov v oblasti inkluzívnej pedagogiky je zamerané najmä na edukáciu v oblasti:

- Informačné a komunikačné technológie v špeciálnej edukácii a poradenstve
- Integratívna a inkluzívna pedagogika
- Poruchy učenia
- Školská integrácia a tvorba IVP (individuálny výučbový program) pre TPCHZO (telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených)
- Špeciálnopedagogické poradenstvo a služby

-
- Tvorba individuálnych intervenčných programov
 - Pedagogiky sluchovo postihnutých
 - Pedagogiky zrakovo postihnutých
 - Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených

Ďalšie vzdelávanie odborných nepedagogických zamestnancov je zamerané na oblasť: sociálnej komunikácie a špeciálneho poradenstva . Vysokoškolskí pedagógovia, podľa požiadaviek a potrieb, absolvujú kurzy, ktoré majú charakter prednášok, seminárov alebo cvičení. Informatívne vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov koordinuje PCŠŠP - VŠD.

Fakultní koordinátori:

FP JJ doc. JUDr. I. Podhorec, PhD.

FSŠ doc. PhDr. H. Mareková, PhD.

FVP a VS doc. PhDr. D. Masár, PhD.

Koordinátor za Vysokú školu Danubius Ing. Jurinová

Záverečné ustanovenie

Toto metodické usmernenie ruší Usmernenie zo 14.11.2014 a nadobúda účinnosť a platnosť dňa 15.2.2021.

Metodické usmernenie bolo prerokované a odsúhlasené na AS VŠD 10.2.2021

Schválil:

Prof. Ing. Peter Plavčan, CSc.